

ETERNUL MARE CAMPION O CARTE-DOCUMENT

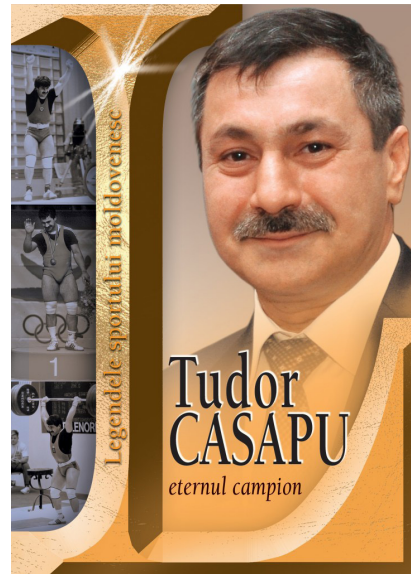
Dr. hab., prof. univ. **Elena CONSTANTINOVICI**
Institutul de Filologie al AȘM

Tudor Casapu – eternul campion este prima carte în colecția *Legendele sportului moldovenesc* inițiată de Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut) și Centrul de Cercetări Enciclopedice al Academiei de Științe a Moldovei. Este o carte-document despre o personalitate emblematică a întregului neam românesc. În ediția a doua, revăzută și completată, cartea a apărut în anul 2015, într-o ținută remarcabilă atât sub aspectul designului, calității poligrafice, cât și, mai ales, al conținutului său.

Adunată picătură cu picătură din opiniile oamenilor din domeniul sportului, culturii, științei, educației despre Tudor Casapu, selectat din bagajul spiritual al eminentului sportiv, cartea prezintă popasuri impresionante în drumul spre stele al unui „puișor de om”, supranumit „copil-titan”, care a venit pe lume într-o toamnă frumoasă în satul Mingir, raionul Hâncești, într-o familie numeroasă. Din fragedă copilărie s-a definit, după spusele dirigintei sale, Suzana Petru Borodac, „prin luptă, dragoste, speranță, răbdare, curaj, credință și sete nepotolită pentru noi orizonturi”.

„Ca o piesă de teatru, așa este viața, nu interesează cât de mult a ținut, ci cât de frumos s-a desfășurat”, spunea Seneca. Coperțile acestei cărți cuprind o viață de om sclipitoare. O viață a unei personalități remarcabile din lumea sportului, a unui reprezentant notoriu al neamului nostru – Tudor Casapu!

Cartea se deschide, după cum era de așteptat, cu un articol miniatural, dar consistent, semnat de acad. Gheorghe Duca, președintele Academiei de Științe a Moldovei. Tudor Casapu este numit „aristocrat al sportului” care și-a modelat după propriul plac destinul, alegând să practice un sport greu și la propriu, și la figurat, HALTERELE, sfidând chiar moartea de două ori. Printr-o muncă titanică a urcat trepte și trepte, ajungând pe culmile gloriei. În plus, prin puterea exemplului său, a atras și a educat mai mulți discipoli care au dus faima Moldovei departe de granițele ei. Numele fiecăruia constituie pentru învățătorul lor o mândrie, iar pentru noi, o părticică de glorie: Anatol Cârâcu, Cristina Iovu, Igor Grabucea, Iurie Dudoglo, Alexandru Dudoglo, Ghenadie Dudoglo, Igor Bour, Artiom Pipa, Oleg Sîrghi, Marcel Guidea, Serghei Cechir, Dumitru Captari (medaliile aduse în țară de

Tudor Casapu – eternul campion. Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut) și Centrul de Cercetări Enciclopedice al Academiei de Științe a Moldovei. Chișinău: Bonnes Offices 2015. 287 p.

acești halterofili sunt enumerate în articolul acad. Gheorghe Duca).

Urmează prefața cărții, cu două articole captivante, semnate de două nume de rezonanță – dr. Tamas Ajan, președintele Federației Internaționale de Haltere, membru de onoare al Consiliului Internațional Olimpic, și Nicu Vlad, campion, prim-vicepreședinte al Federației Internaționale de Haltere, președinte al Federației de Haltere din România. Vine apoi un detaliat Tabel cronologic (CV – repere biografice) ce înfățișează traiectoria bogată a vieții și a activității lui Tudor Casapu – un „magnet spiritual” care a adunat în jurul său oameni de bună-credință din comunitatea sportivă a Republicii Moldova. Pe lângă aceste componente obligatorii, cartea este constituită din șase compartimente. La sfârșitul volumului, după o bibliografie selectivă, este inserat un album de fotografii ce-l immortalizează pe halterofil în diferite ipostaze ale vieții sale personale și profesionale.

Primul compartiment, intitulat sugestiv *De acasă spre casă*, conține șase articole referitoare la neamul Casapu (Alexandru Furtună), la Mica Patrie Mare a campionului (Ion Xenofontov), la casa părintească (Claudia Darienco), la „copilul-titan” din Mingir,

caracterizat de primii învățători Rodion Popa, Suzana Petru Borodac și Lucia Zaftoni.

În compartimentul al II-lea, intitulat *Universul polivalent al lui Tudor Casapu*, este creionat profilul său. Din abordarea psihologică, efectuată de dr. în psihologie Angela Potâng, aflăm că Tudor Casapu însușește, în structura lui de personalitate, ambiția, rezistența psihică, aspirațiile, organizarea, controlul, persistența, inteligența emoțională, autocontrolul, echilibrul dintre introversiune și extraversiune. Care dintre ele va fi fost definitorie pentru parcursul său sportiv? Răspunsul este ușor de intuit: toate la un loc plus motivația puternică de a fi viguros și prosper.

Importanța sportului pentru sănătate este de neestimat. Despre utilizarea halterelor în formarea și menținerea dirijată a sănătății tratează articolul *Sanocreatologia și halterele*, semnat de acad. Teodor Furdui și dr. în biologie Valentina Ciochină.

Un eseu inspirat înserează jurnalistul și publicistul Efim Josanu, intitulat *Tudor Casapu – emblema demnității noastre naționale*. Articolul evocă cei mai importanți pași ai sportivului spre culmea olimpică, autorul condimentând cu dragoste fiecare moment de glorie și tristețe trăit de Tudor Casapu, o emblemă a demnității noastre, după cum este catalogat de autor.

Pe lângă realizările sale personale, cea mai importantă fiind victoria de la Barcelona, în anul 1992, când halterofilul a ridicat 200 de kg, Tudor Casapu este și un manager al sportului de performanță. În calitate de președinte al Federației de Haltere din Republica Moldova, el s-a implicat activ în procesul de pregătire a tinerilor halterofili moldoveni și participarea lor la diferite concursuri internaționale, la diverse campionate, la Jocurile Olimpice. Realizările în acest domeniu sunt prezentate de către Alexandru Gropa în articolul *Un manager al sportului de performanță*.

Alte aspecte ale activității remarcabilului sportiv sunt prezentate în materialele intitulate *În serviciul Ministerului de Interne*, de Constantin Boeștean și în *Dimensiunea politico-diplomatică a sportului de performanță*, de Victor Juc. În cel de al doilea text e vorba despre promovarea imaginii statului pe mapamond de către sportivii noștri, unul dintre ei fiind, firește, Tudor Casapu.

În aceeași ordine de idei, acad. Mihai Cimpoi menționează, în eseu *Sportul și imaginea noastră identitară*, că o țară își poate face un renume prin sport, iar Tudor Casapu a făcut cunoscut numele Republicii Moldova departe peste hotarele ei.

Arborarea simbolurilor noastre naționale la Jocurile Olimpice de la Barcelona, Spania a constituit momentul de glorie supremă a sportului național. Acest fapt, precum și altele asemănătoare, sunt prezentate în

articolul *Simbolurile naționale ale Republicii Moldova la Jocurile Olimpice de la Barcelona* (1992), semnat de Silviu Andrieș-Tabac și Ion Xenofontov.

Pe lângă toate acestea, includerea numelui eminentului sportiv în diverse enciclopedii și lucrări enciclopedice (Constantin Manolache) și expunerea atributelor și exponatelor campionului olimpic în Muzeul Olimpic din Moldova (Nicolai Ambrosi) îl prezintă pe Tudor Casapu ca pe un creator al imaginii țării noastre. În articolele semnate de Eduard Ciobanu *Omul cu deschidere totală pentru presă* și de Iurie Nistorică *Exemplul elocinței* este consemnată calitatea lui Tudor Casapu de deschidere față de mass-media. În paginile ziarelor, la radio și la televiziune, Tudor Casapu este același, FIRESC, „nu caută cuvinte alese pentru a face impresie, nu dă lecții pentru a părea mai important”. Ultimul articol din acest compartiment, *O viață ca în carte*, semnat de Asea Timuș, este o prezentare la cartea *Destin unic de mare campion*, apărută la Chișinău în anul 2013.

În compartimentul al III-lea, intitulat *Interviuri cu Tudor Casapu*, sunt decelate principalele idei și linii de viață și de forță ale sportivului. Cel mai consistent interviu este realizat de Ion Xenofontov. Ghidat de întrebările „iscoditoare” ale interviewerului, Tudor Casapu descrie calea sa spre succes, condițiile în care s-a format, onorează personalitățile care l-au influențat, în special, pe primul său antrenor, Oleg Poleakov, relatează despre impactul politicii asupra sportului, despre implicarea securității. Cu deosebită sensibilitate povestește Tudor Casapu despre Federația de Haltere din Republica Moldova, caracterizând-o ca pe o familie, deoarece evoluția sportivilor ține de respectarea unor reguli stricte. Tot aici se vorbește despre probleme precum: migrația sportivilor, dopingul, sancțiunile aplicate sportivilor etc.

Celelalte interviuri incluse în lucrare dezvăluie diferite aspecte mai generale și mai concrete din viața Campionului și din drumul lui spre culmea succesului. Prin răspunsuri, protagonistul își „pictază” portretul său de om integru și sportiv de performanță. În clipele de liniște, îi place să citească și să asculte muzică. Ne mărturisește că poezia este un medicament pentru suflet pe care îl ia când este epuizat și trist. Adoră marea zbuciumată, știe să ierte, crede că iubirea este forța motrice a omenirii, crede în sine și într-o putere divină. Dacă destinul i-ar fi îngădit calea spre sport, Tudor Casapu ar fi fost muzician. Are o voce caldă, de interpret veritabil.

Compartimentul al IV-lea cuprinde câteva articole publicate în presă cu ocazia diverselor evenimente din viața marelui sportiv.

Deosebit de valoros în contextul acestei cărți

este compartimentul al V-lea, intitulat *Tudor Casapu văzut de el însuși*, care ne permite să intrăm sfoși în universul său spiritual. În *Tablete, mărturii, percepții* el vine cu gânduri prețioase despre tradiții, despre principii și valori, despre limbă, despre știință și sport, despre muzică și sport, despre corupție, despre sărăcia din Moldova, despre dușmani și adversari, despre flori, cărți, părinți, copii, învățători, credință, mânie, arbori, viață și moarte, într-un cuvânt, despre tot ce înseamnă A FI OM!

Ultimul compartiment, al VI-lea, intitulat *Mărturii, consemnări, evocări și dedicații, ecouri de pe mapamond*, însumează aprecierile și considerațiile exprimate de toți cei care l-au cunoscut pe marele sportiv și care s-au mândrit cu realizările lui de performer.

Cartea se încheie cu o bibliografie selectivă despre Tudor Casapu, organizată pe ani și care numără 120 de publicații. De o inestimabilă valoare ilustrativă este

albumul *Viața în imagini* care ni-l prezintă pe Tudor Casapu așa cum a fost și este EL – un „puișor de om” în brațele mamei, un membru al unei familii unite, un câștigător în diferite momente de glorie (cu medaliile obținute) și o STEA PE MAPAMONDUL SPORTIV.

În finalul acestei prezentări, aș vrea să aduc cuvinte de recunoștință celor care au lucrat la editarea cărții: acad. Teodor Furdui, consultant științific; dr. Constantin Manolache, redactor științific; Ion Xenofontov, responsabil de ediție; Elena Baban, coordonator; Tudor Palladi și Vitalie Țurcanu, redactori; Elena Pistrui, corector, precum și celor care au realizat designul, redactarea tehnico-artistică, machetarea computerizată și coperta: Valeriu Oprea, Kateryna Russu și Vitaliu Pogolșa. Prin munca lor, putem citi această carte-document care va povesti generațiilor viitoare despre „eternul campion” TUDOR CASAPU.

Ion Bolocan. *Pomul vieții*, 2009, bronz,
98 cm × 36 cm × 36 cm